

การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM)

ชื่อเรื่อง การตรวจเต้านมด้วยตนเอง Breast Self-Examination : BSE

กลุ่มงานพัฒนาสุขภาพวัยทำงานและสถานที่ทำงาน

รายชื่อ

1. นางภัทราภรณ์ เอมย่านยาว	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
2. นางอรอุมา ไชยดำ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
3. นายสามารถ อัครอุโฆษ	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
4. นายกรรณณนุ สาเขตต์	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
5. นางวิระฉัตร ชูสิน	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
6. นายพลกฤต ปรีดาธรรม	พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ
7. นางพรเพชร อภัยวงศ์	พนักงานพิมพ์ ส.3
8. นางวาสนา งามสมนึก	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่อนามัย ส.2

มะเร็งเต้านม (BREAST CANCER)

มะเร็งเต้านมเป็นมะเร็งที่พบบ่อยที่สุดในผู้หญิงทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยและในปัจจุบันการศึกษาเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของมะเร็งเต้านมยังไม่ทราบแน่ชัด แต่เป็นสิ่งที่เรารู้กันดีอยู่แล้วว่าสาเหตุของมะเร็งเต้านมเริ่มต้นที่ความผิดปกติของสารพันธุกรรม โดยมีคำกล่าวว่า มะเร็งเต้านมเป็นโรค พันธุกรรม (genetic disease) แต่ส่วนใหญ่เป็นความผิดปกติของสารพันธุกรรมที่เกิดขึ้นภายหลัง ไม่ได้เป็นมาตั้งแต่เกิด อย่างไรก็ตาม ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมะเร็งเต้านมในปัจจุบัน ยังมีความซับซ้อนอยู่มากและไม่เพียงพอที่จะอธิบายกลไกการเกิดโรคและการพัฒนาของโรคได้ซึ่งไม่ใช่เฉพาะเรื่องทางพันธุกรรมอย่างเดียว ทั้งสภาวะแวดล้อมและพฤติกรรมการดำเนินชีวิต

สัญญาณและอาการ (Signs and Symptoms)

ผู้หญิงที่เป็นมะเร็งเต้านมในประเทศไทยส่วนใหญ่ จะมาพบแพทย์ด้วยปัญหาที่เต้านม ซึ่งอาจมีขนาดของก้อนมะเร็งใหญ่เล็กแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามการมีก้อนที่เต้านมในผู้หญิงไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นมะเร็งเสมอไป ดังนั้นหากท่านคลำพบก้อนที่เต้านม อย่าได้นิ่งนอนใจ ไม่ต้องรอให้มีอาการเจ็บหรือปวด ควรรีบไปพบแพทย์เพื่อตรวจและรักษาตามความเหมาะสม และนอกจากก้อนที่เต้านมแล้วอาการผิดปกติอย่างอื่นอีก ได้แก่

★ การเปลี่ยนแปลงของผิวหนังบริเวณหน้าอก

- ผิวจะบวมลง ย่น หดตัว
- ผิวหนังหนาผิดปกติคล้ายเปลือกส้ม หรือบางส่วนเกิดเป็นสะเก็ด

★ ความเปลี่ยนแปลงของหัวนม

- หัวนมมีการหดตัว
- หัวนมคันหรือแดงผิดปกติ
- หัวนมบอด(ไม่ใช่ตั้งแต่กำเนิด)
- มีเลือดหรือของเหลวไหลออกจากหัวนม
- หัวนมหรือผิวหนังถูกดึงรั้ง

★ มีก้อนที่รักแร้

***หากมีอาการดังกล่าวท่านไม่ควรปล่อยอาการเหล่านี้ไว้ ควรรีบไปพบแพทย์เพื่อให้ได้รับการตรวจวินิจฉัยโดยเร็ว

◆ ลักษณะก้อนที่มีแนวโน้มอาจจะเป็นมะเร็ง ก้อนมะเร็งส่วนใหญ่ไม่ปวด

- ก้อนแข็ง
- ผิวจะบวมลง

- ก้อนมะเร็งส่วนใหญ่ไม่ปวด
- ขอบหรือผิวของก้อนจะขรุขระ
- ก้อนมักจะยึดติดไม่เคลื่อนที่
- หัวนมหรือผิวหนังถูกดึงรั้ง
- มีเลือดหรือของเหลวไหลออกจากหัวนม

◆ ลักษณะก้อนที่ไม่เหมือนมะเร็ง

- ก้อนจะนุ่มกดแล้วนิ่ม
- มักจะปวดหรือเจ็บ
- ก้อนจะยึดติดอยู่กับที่สามารถเคลื่อนที่ได้
- ผิวหนังบริเวณก้อนปกติไม่มีรอยบุ๋ม
- หัวนมปกติ ไม่มีของเหลวไหล

การคัดกรองมะเร็งเต้านม 3 วิธี

1. การตรวจหรือคลำเต้านมด้วยตนเอง (Breast Self-Examination : BSE)

คำแนะนำ : ทำในอายุ 20 ปีขึ้นไป ทุก 1 เดือน

2. การตรวจเต้านมโดยแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์ (Clinical Breast Examination : CBE)

คำแนะนำ : อายุ 40 ปีขึ้นไป อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

3. การตรวจภาพรังสีเต้านม หรือ วิธีแมมโมกราฟี (Mammography)

คำแนะนำ : อาจทำหรือไม่ก็ได้หรือ อยู่ในดุลยพินิจของแพทย์

การตรวจเต้านมด้วยตนเอง Breast Self Examination :

วิธีการที่จะดูแลและป้องกันตนเองจากมะเร็งเต้านมที่ดีที่สุด คือ การค้นพบให้เร็วที่สุด ตั้งแต่ก้อนยังเล็กอยู่ การตรวจเต้านมด้วยตนเอง (Breast Self Examination) โดยควรตรวจเป็นประจำในทุกเดือน และตรวจหลังการมีประจำเดือนมา 7-10 วัน นับจากวันแรกของการมีประจำเดือน กรณีคุณไม่มีประจำเดือนแล้วควรตรวจวันเดียวกันของทุกเดือน ทำได้ดังนี้

1. ยืนหน้ากระจกสังเกตการเปลี่ยนแปลงของขนาด รูปร่างสีผิว ตำแหน่งของหัวนมและเต้านม
2. นอนราบในท่าสบาย ใช้มือคลำเต้านมด้วยนิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนาง ให้ทั่วทั้งเต้านมและรักแร้
3. ขณะอาบน้ำ ใช้นิ้วชี้ นิ้วกลางและนิ้วนาง คลำให้ทั่วทั้งเต้านมและรักแร้

คลำแนวกันหอย : เริ่มคลำจากส่วนบนของเต้านมไปตามแนวกันหอยจนถึงฐานเต้านมบริเวณรอบรักแร้

คลำแนวขึ้นลง : เริ่มคลำจากใต้เต้านมถึงรักแร้แล้ว ใช้ทั้งสามนิ้วคลำขึ้นลงสลับกันไปจนทั่ว

คลำแนวคลื่น : เริ่มคลำจากส่วนบนลงมาถึงฐาน แล้ววนกลับมาตรงกลาง วนไปจนทั่วบริเวณ

4. ทำสลับทั้ง 2 ข้าง
5. หากพบก้อนเนื้อที่เต้านม มีรอยบุ๋ม รอยนูน ปีบหัวนมแล้วมีเลือดออกมา ให้พบแพทย์เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยทันที

แหล่งอ้างอิง : สถาบันมะเร็งแห่งชาติ

มูลนิธิถันยรักษ์ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

การเชื่อมโยง BSE App กับ BSE & Screening Monitor

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
ดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน BSE App

กรมอนามัย
ส่งเสริมให้คนไทย
สุขภาพดี

ติดต่อสอบถาม

สำนักส่งเสริมสุขภาพ โทร. 0 2590 4519

BSE App สำหรับประชาชน

5 ขั้นตอนในการใช้ BSE App

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

BSE App สำหรับเจ้าหน้าที่

5 ขั้นตอนในการใช้ BSE App

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App
5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

คำแนะนำการใช้ Web Application BSE

Web Application BSE

คือ โปรแกรมบันทึกการตรวจเฝ้าติดตามตนเอง
ที่เป็นทางเลือกสำหรับผู้หญิงในการใช้
ทดแทนสมุดบันทึกการตรวจเฝ้าติดตามตนเอง

ประโยชน์สำหรับสตรี

- ✓ เป็นการเฝ้าระวังเมื่อเข้ามามีความผิดปกติ
ก็จะรู้ได้เร็ว
- ✓ มีคลิปวิดีโอและรูปภาพสอนวิธีการ
ตรวจเฝ้าติดตามตนเอง
- ✓ สามารถดูประวัติการตรวจย้อนหลังได้

Scan เลย

5 ขั้นตอนสำคัญ

1 แกด Link ตรวจสอบชื่อ

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

2 กรณีไม่มีรหัสผ่านและ Link
ลงทะเบียนสมัครสมาชิกใหม่

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

3 แกด Menu แกดที่ สำหรับระบบ

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

4 แกดที่ บันทึกการตรวจ
แกดที่ เพิ่มข้อมูล
แกดที่ ส่งข้อมูล

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

5 แกดที่ บันทึกการตรวจ
แกดที่ แสดง

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

6 แกดที่ บันทึกการตรวจ
แกดที่ แสดง

1. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

2. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

3. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

4. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App

5. ตรวจสอบรายชื่อผู้ลงทะเบียนใน BSE App